

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про бджільництво

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 21, ст.157)

{Із змінами, внесеними згідно із Законом

№ 586-VI від 24.09.2008, ВВР, 2009, № 10-11, ст.137

Кодексом

№ 2755-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112

Законами

№ 5462-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 6-7, ст.80

№ 442-VII від 05.09.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.727

№ 2849-IX від 13.12.2022, ВВР, 2023, №№ 47-50, ст.120

№ 4147-IX від 17.12.2024}

{У тексті Закону слова "центральною виконавчою владою з питань аграрної політики" в усіх відмінках замінено словами "центральною виконавчою владою, що забезпечує формування державної аграрної політики" у відповідному відмінку згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон регулює відносини щодо розведення, використання та охорони бджіл, виробництва, заготівлі та переробки продуктів бджільництва, ефективного використання бджіл для запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення, інших видів запилювальної флори, створення умов для підвищення продуктивності бджіл і сільськогосподарських культур, забезпечення гарантій дотримання прав та захисту інтересів фізичних і юридичних осіб, які займаються бджільництвом.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

бджільництво - галузь сільськогосподарського виробництва, основою функціонування якої є розведення, утримання та використання бджіл для запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення і підвищення їх урожайності, виробництво харчових продуктів і сировини для промисловості;

пасічник - фізична особа, яка займається утриманням та розведенням бджіл, виробництвом і первинною переробкою продуктів бджільництва;

робоча бджола - самка з недорозвиненими статевими органами, яка запилює рослини, збирає нектар, пилок і виробляє продукти бджільництва;

бджолина матка - самка, яка забезпечує відтворення бджолиної сім'ї;

трутень - самець бджолиної матки;

бджолина сім'я - цілісна біологічна одиниця, яка складається з однієї бджолиної матки, 15-60 тисяч у середньому робочих бджіл та приблизно двох тисяч трутнів;

порода бджіл - цілісна група бджолиних сімей спільного походження зі сталими характерними біологічними ознаками, яка склалася у процесі природного та штучного добору, поширена на території з певними кліматичними та медозбірними умовами;

аборигенні (місцеві) бджоли - породи і популяції бджіл, які з давніх часів населяють певну територію і виникли тут у процесі еволюції;

племінна бджолина сім'я - високопродуктивна сім'я чистопорідних бджіл, яка стійко передає потомству свої породні ознаки;

племінна пасіка - пасіка, призначена для розмноження, поліпшення та виведення бджіл певної породи, збереження існуючого генофонду бджіл;

племінний бджолорозплідник - племінне бджільницьке підприємство, спеціалізоване на виведенні бджолиних маток і формуванні бджолиних сімей на продаж;

товарна пасіка - пасіка, призначена для одержання продуктів бджільництва;

перевезення (кочівля) пасік - вивезення пасік на медозбір і запилення ентомофільних рослин;

паспорт пасіки - документ про ветеринарно-санітарний стан бджолиних сімей, виданий власнику пасіки центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини;

{Абзац п'ятнадцятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

племінне свідоцтво (сертифікат) - документ встановленої форми, який підтверджує якість племінних бджіл;

стільники - бджолині будівлі з воскових комірок, призначені для вирощування потомства, розміщення кормових запасів і бджіл;

бджолиний віск - органічна сполука, яка виділяється восковими залозами бджіл і використовується для будівництва стільників, запечатування комірок з медом і розплодом;

вощина - штучно виготовлені тонкі воскові листки відповідного розміру з відтисненими на них основами комірок;

продукти бджільництва - продукти, одержані завдяки збиральним і фізіологічним властивостям бджіл (мед, віск, бджолине обніжжя, перга, прополіс, маточне молочко, бджолина отрута, трутневий гомогенат), а також самі бджоли;

ентомофільні рослини сільськогосподарського призначення - рослини, які запилюються комахами;

апітерапія - лікування та профілактика захворювань за допомогою продуктів бджільництва;

засоби захисту бджіл - імунобіологічні, біологічні, рослинні, хімічні, хіміко-фармацевтичні та інші ветеринарні препарати, що використовуються у бджільництві.

Стаття 2. Законодавство України про бджільництво

Законодавство України про бджільництво базується на Конституції України та складається з цього Закону, законів України "Про захист рослин", "Про ветеринарну медицину", "Про племінну справу у тваринництві", "Про тваринний світ", "Про рослинний світ", "Про безпечність та якість харчових продуктів" та інших нормативно-правових актів.

{Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 442-VII від 05.09.2013}

Стаття 3. Об'єкти бджільництва

Об'єктами бджільництва є робочі бджоли, бджолині матки, трутні, бджолині сім'ї, яких розводять на племінних і товарних пасіках.

Стаття 4. Суб'єкти бджільництва

Суб'єктами бджільництва незалежно від форм власності є:

племінні та товарні пасіки, племінні бджолорозплідники;

підприємства з виготовлення обладнання та пасічного інвентаря;

підприємства, установи та організації із заготівлі, переробки, реалізації продуктів бджільництва та препаратів із них;

лабораторії сертифікації продуктів бджільництва;

наукові установи, заклади освіти, дослідні господарства, які займаються бджільництвом.

До суб'єктів бджільництва також належать спілки, асоціації та інші об'єднання, діяльність яких пов'язана з питаннями бджільництва.

Суб'єкти бджільництва, зайняті виробництвом і переробкою продуктів бджільництва, є виробниками сільськогосподарської продукції.

Стаття 5. Громадські організації пасічників

З метою задоволення спільних інтересів у питаннях розвитку бджільництва громадяни можуть добровільно об'єднуватися у громадські організації пасічників.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Стаття 6. Державне управління в галузі бджільництва

Державне управління в галузі бджільництва здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації.

{Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 7. Державне регулювання в галузі бджільництва

Державне регулювання в галузі бджільництва здійснюється шляхом:

визначення загальних засад проведення єдиної науково-технічної політики;

встановлення відповідних норм і правил;

{Абзац третій статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 442-VII від 05.09.2013}

удосконалення державного управління в галузі бджільництва;

організації та забезпечення проведення заходів з діагностики, профілактики і боротьби з хворобами та потравами бджіл;

розроблення та затвердження технологічних вимог до проведення селекційно-плеємної роботи в галузі бджільництва, проведення атестації пасік і видачі плеємних свідоцтв (сертифікатів);

організації та забезпечення контролю за якістю продуктів бджільництва;

контролю за експортом та імпортом продуктів бджільництва;

координації підготовки та перепідготовки спеціалістів із бджільництва;

координації селекційно-плеємної роботи, сприяння розвитку бджільництва;

здійснення контролю за ефективністю запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення в порядку, встановленому центральним

органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 8. Державна підтримка бджільництва

Державна підтримка зайняття бджільництвом здійснюється шляхом:

створення умов і сприяння розвитку бджільництва на Україні;

проведення наукових досліджень і вжиття заходів щодо охорони та збереження генотипів бджіл;

відшкодування витрат на ветеринарно-санітарне забезпечення бджільництва;

надання пільг при оподаткуванні відповідно до чинного законодавства;

надання кредитів та залучення інвестицій на пільгових умовах;

надання цільових субсидій та інших видів фінансової підтримки;

підготовки спеціалістів із бджільництва;

вжиття інших заходів економічного стимулювання.

Стаття 9. Селекційно-племінна робота в галузі бджільництва

З метою збереження, відтворення та розповсюдження українських степових, карпатських і поліських генотипів бджіл в ареалах їх природного розселення створюються племінні бджолорозплідники та племінні пасіки, які займаються селекцією і репродукцією бджіл та їх реалізацією.

Племінна база і система селекційно-племінної роботи створюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, та Українською академією аграрних наук, діяльність яких у цій галузі провадиться відповідно до Закону України "Про племінну справу у тваринництві".

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 10. Гарантії прав та інтересів пасічників

Держава гарантує додержання прав і законних інтересів пасічників у галузі бджільництва.

Пасічники, здійснюючи господарську діяльність у галузі бджільництва, мають право приймати з власної ініціативи будь-які рішення, що не суперечать законодавству України.

Пасічники мають право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

Розділ III

ЗАЙНЯТТЯ БДЖІЛЬНИЦТВОМ

Стаття 11. Право на зайняття бджільництвом

Право на утримання бджіл і зайняття бджільництвом мають громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають необхідні навички або спеціальну підготовку, а також юридичні особи.

Зайняття бджільництвом здійснюється без окремого дозволу органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування.

Стаття 12. Формування пасіки

Фізична або юридична особа з метою зайняття бджільництвом формує пасіку з бджолиних сімей, яка може мати підсобне приміщення, інвентар і обладнання та розміщується на відповідній земельній ділянці.

Кількість бджолиних сімей, що може утримуватися юридичними та фізичними особами, не обмежується.

На пасіках утримуються бджоли лише районованих у тій чи іншій місцевості порід згідно з планом їх породного районування в Україні, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 13. Видача ветеринарно-санітарних паспортів, племінних свідоцтв (сертифікатів) і реєстрація пасік

З метою обліку пасік та здійснення лікувально-профілактичних заходів на кожну пасіку видається ветеринарно-санітарний паспорт. Форма паспорта і порядок його видачі встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Племінні бджолорозплідники і племінні пасіки проходять атестацію та одержують племінні свідоцтва (сертифікати) відповідно до Закону України "Про племінну справу у тваринництві".

Пасіка підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи або за місцезнаходженням юридичної особи, яка займається бджільництвом, у місцевих державних адміністраціях або сільських, селищних, міських радах у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 14. Порядок надання земельних ділянок для зайняття бджільництвом

Земельні ділянки надаються пасічникам для зайняття бджільництвом у порядку, встановленому Земельним кодексом України та Законом України "Про оренду землі".

Стаття 15. Розміщення пасік

Фізичні та юридичні особи розміщують пасіки на земельних ділянках, які належать їм на правах власності або користування, відповідно до ветеринарно-санітарних правил.

Розміщення пасік на земельних ділянках інших власників або користувачів здійснюється за їх згодою.

Розміщення пасік на землях лісового фонду здійснюється безоплатно з урахуванням вимог Лісового кодексу України.

Стаття 16. Перевезення (кочівля) пасік

Перевезення (кочівля) пасік до медоносних угідь здійснюється відповідно до ветеринарно-санітарних правил за погодженням з власниками або користувачами земельних ділянок.

{Частина другу статті 16 виключено на підставі Закону № 586-VI від 24.09.2008}

Стаття 17. Облік бджолиних сімей та їх продуктивності

Облік бджолиних сімей та їх продуктивності ведеться за результатами осінніх і весняних перевірок у встановленому порядку.

Розділ IV

ПРОДУКТИ БДЖІЛЬНИЦТВА ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Стаття 18. Порядок заготівлі та реалізації продуктів бджільництва

Заготівля та реалізація продуктів бджільництва здійснюються фізичними та юридичними особами відповідно до чинного законодавства.

Стаття 19. Ветеринарно-санітарна експертиза в галузі бджільництва

Вироблені або заготовлені продукти бджільництва з метою їх реалізації підлягають ветеринарно-санітарній експертизі, що здійснюється в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 20. Виробництво та реалізація вощини

Виробництво вощини з метою її реалізації здійснюється фізичними та юридичними особами в установленому порядку.

Стаття 21. Лікування та профілактика захворювань за допомогою продуктів бджільництва (апітерапія)

З метою профілактики та лікування захворювань людей і тварин застосовуються лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти), виготовлені з продуктів бджільництва.

Доклінічне вивчення таких лікарських засобів, їх клінічне випробування та застосування здійснюються відповідно до законодавства України.

Стаття 22. Використання бджіл

Бджоли використовуються для запилення ентомофільних дикорослих рослин, запилення і підвищення врожайності ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення та виробництва продуктів бджільництва.

Фізичні та юридичні особи, які вирощують ентомофільні рослини сільськогосподарського призначення, для підвищення урожайності цих рослин можуть використовувати пасіки на договірних засадах.

Стаття 23. Ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва

Ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва здійснюються за правилами, що встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

{Частина другу статті 23 виключено на підставі Закону № 442-VII від 05.09.2013}

Нерайоновані породи бджіл ввозяться в Україну лише в наукових цілях з дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, за погодженням з Українською академією аграрних наук.

Розділ V

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ У ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Стаття 24. Професійна діяльність у галузі бджільництва

Професійною діяльністю в галузі бджільництва можуть займатися громадяни, які мають освіту відповідного рівня та професійного спрямування.

Підготовка спеціалістів із бджільництва здійснюється у професійно-технічних і вищих сільськогосподарських закладах освіти.

Післядипломне навчання спеціалістів із бджільництва проводиться на факультетах, курсах підвищення кваліфікації у вищих закладах освіти та на спеціалізованих курсах.

Підвищенням кваліфікації пасічників можуть також займатися громадські організації відповідно до їх статутів.

Підготовка та перепідготовка, підвищення кваліфікації спеціалістів із бджільництва підприємств, установ та організацій з приватною формою власності, у тому числі фермерських господарств, здійснюються за рахунок власних коштів, а спеціалістів органів виконавчої влади у галузі бджільництва - за рахунок коштів Державного бюджету України.

Спеціалісти органів виконавчої влади у галузі бджільництва підлягають атестації у встановленому законодавством порядку. За результатами атестації визначаються відповідність працівника займаній посаді, рівень його

кваліфікації, категорія, а також встановлюється посадовий оклад згідно із законодавством України.

Стаття 25. Наукове забезпечення в галузі бджільництва

Наукове забезпечення в галузі бджільництва здійснюється Українською академією аграрних наук через мережу її науково-дослідних установ відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Стаття 26. Фінансування заходів у галузі бджільництва

Фінансування заходів у галузі бджільництва здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших не заборонених законами України джерел.

Фінансування загальнодержавних і регіональних цільових програм у галузі бджільництва здійснюється відповідно в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України та місцевих бюджетах на проведення селекційно-плеємної роботи у тваринництві.

Розділ VI

ОХОРОНА БДЖІЛ

Стаття 27. Забезпечення охорони бджіл

Охорона бджіл забезпечується шляхом:

вжиття заходів щодо запобігання розоренню та навмисному знищенню бджолиних сімей;

надання ветеринарно-санітарної допомоги з метою профілактики та лікування захворювань бджіл;

сприяння безперешкодному перевезенню (кочівлі) пасік;

організації наукових досліджень, спрямованих на охорону бджіл;

проведення через медіа пропаганди зайняття бджільництвом та необхідності охорони бджіл, реклами продуктів бджільництва;

забезпечення оптимальної кількості бджолиних сімей в ареалах їх розселення;

сприяння діяльності, спрямованій на збереження бджіл;
організації державної підтримки бджільництва.

Стаття 28. Обов'язки власників і користувачів природних ресурсів щодо охорони бджіл

На власників і користувачів природних ресурсів щодо охорони бджіл покладаються обов'язки, передбачені законом.

Стаття 29. Державний ветеринарний контроль у галузі бджільництва

З метою запобігання захворюванню бджіл та додержання ветеринарно-санітарних норм і правил у галузі бджільництва здійснюється державний ветеринарний контроль у порядку, визначеному Законом України "Про ветеринарну медицину".

Стаття 30. Охорона ареалів розселення бджіл

Юридичні та фізичні особи, які провадять діяльність, що впливає або може вплинути на стан бджіл, зобов'язані забезпечити їх охорону.

У процесі сільськогосподарської діяльності, лісових користувань, проведення геологорозвідувальних робіт, видобування корисних копалин, визначення місць випасання і прогону сільськогосподарських тварин, розроблення туристських маршрутів та організації місць відпочинку населення, проведення військових навчань і маневрів, навчань з цивільної оборони населення, випробовувань будь-якої техніки повинні передбачатися і здійснюватися заходи щодо збереження ареалів розселення бджіл.

Забороняється проводити оранку та будь-яким іншим чином руйнувати медоносні угіддя, застосовувати засоби захисту рослин, стимулятори їх росту, мінеральні добрива, інші препарати та здійснювати будь-які роботи, що можуть призвести до фізичного знищення бджіл під час медозбору.

Юридичні та фізичні особи, які застосовують засоби захисту рослин, зобов'язані дотримуватися діючих нормативно-правових актів, що передбачають охорону бджіл від отруєнь.

Стаття 31. Охорона бджіл у разі застосування в сільському і лісовому господарстві засобів захисту рослин

Застосування засобів захисту рослин у сільському та лісовому господарстві дозволяється згідно з їх переліком, затвердженим у встановленому порядку центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, з додержанням вимог цього Закону.

Стаття 32. Охорона бджіл під час проведення лісогосподарських робіт

З метою охорони бджіл під час проведення лісогосподарських робіт забороняється вирубування липи, клена, верби, акації, каштанів та інших медоносів і пилюконосів у радіусі трьох кілометрів від місць розташування стаціонарних пасік і населених пунктів - ареалів природного розселення бджіл, крім випадків поліпшення санітарного стану лісів та умов їх відновлення.

Стаття 33. Охорона бджіл у природних умовах життєдіяльності

З метою охорони бджіл у природних умовах життєдіяльності не допускається розорення бджолиних сімей, які оселилися в дуплах дерев, щілинах і штучних спорудах. Якщо бджолині сім'ї заважають життєдіяльності людини, їх, по можливості, переселяють.

Стаття 34. Ветеринарно-санітарне обслуговування бджільництва

Ветеринарно-санітарне обслуговування бджільництва здійснюється спеціалістами ветеринарної медицини або під їх контролем власниками пасік чи пасічниками.

Стаття 35. Охорона бджіл на державному кордоні України

Охорона бджіл на державному кордоні України здійснюється відповідно до міжнародних договорів та законодавства України.

Стаття 36. Охорона генотипів бджіл

Робота щодо збереження, репродукції та поліпшення аборигенних (місцевих) бджіл проводиться відповідно до законодавства України.

Збереження, репродукція та поліпшення аборигенних (місцевих) бджіл в ареалах їх природного розселення здійснюються на основі принципу збереження та поліпшення цих порід, який склався в тих чи інших природно-кліматичних умовах.

З метою охорони генотипів бджіл створюються племінні бджолорозплідники та племінні пасіки, які займаються репродукцією бджіл з наступним їх розселенням у відповідних ареалах.

Навколо племінних бджолорозплідників і племінних пасік установлюються зони радіусом 15-20 кілометрів, на території яких дозволяється розводити бджіл лише місцевої селекції.

Стаття 37. Інформування про небезпечні, стихійні гідрометеорологічні явища та небезпечні роботи

Інформування про небезпечні, стихійні гідрометеорологічні явища та їх прогноз, а також про стан навколишнього природного середовища здійснює гідрометеорологічна служба в порядку, визначеному законодавством.

Фізичні та юридичні особи, які застосовують засоби захисту рослин для обробки медоносних рослин, зобов'язані не пізніше ніж за три доби до початку обробки через медіа попередити про це пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до десяти кілометрів від оброблюваних площ. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії токсичності препарату.

Розділ VII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА В ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Стаття 38. Відповідальність за порушення законодавства в галузі бджільництва

Порушення законодавства в галузі бджільництва тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Відповідальність за порушення законодавства в галузі бджільництва несуть особи, винні у:

неповідомленні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про виникнення загрози бджолам при застосуванні засобів захисту рослин;

порушенні технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, що призвело до погіршення умов у ареалах розселення бджіл;

реалізації продуктів бджільництва та їх сумішей, що не пройшли ветеринарно-санітарної експертизи;

ухиленні від обов'язкової ветеринарно-санітарної експертизи продуктів бджільництва та їх сумішей;

порушенні правил ввезення на територію України та вивезення за її межі бджіл та продуктів бджільництва;

реалізації на території України не зареєстрованих в Україні засобів захисту бджіл.

Законами України може бути встановлено відповідальність також за інші види порушень у галузі бджільництва.

Стаття 39. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про бджільництво

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про бджільництво, відшкодовується в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Стаття 40. Розгляд спорів у галузі бджільництва

Спори, що виникають у галузі бджільництва, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Розділ VIII

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Стаття 41. Міжнародне співробітництво в галузі бджільництва

Україна бере участь у міжнародному співробітництві в галузі бджільництва на основі багатосторонніх і двосторонніх угод.

Участь України у міжнародному співробітництві в галузі бджільництва здійснюється в порядку, встановленому законодавством України, шляхом:

проведення спільних наукових досліджень;

розроблення та реалізації міжнародних програм;
здійснення взаємного обміну інформацією та вивчення міжнародного досвіду;
участі у міжнародних конгресах, конференціях, симпозіумах, виставках, ярмарках та в їх проведенні;
набуття членства в міжнародних організаціях пасічників;
підтримання міжнародних професійних і виробничих контактів.

Стаття 42. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ ІХ

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. До приведення інших законів у відповідність із цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:
  - подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;
  - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
  - забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.
4. Внести зміни до таких законів України:
  - 1) частину другу статті 89 Лісового кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 17, ст. 99) після слів "спеціальне використання лісових ресурсів" доповнити словами "крім розміщення пасік".

{Підпункт 2 пункту 4 розділу IX втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

5. Установити, що тимчасово, до набрання чинності Законом України "Про державне регулювання сфери захисту рослин", повідомлення, передбачене частиною другою статті 37 цього Закону, може здійснюватися з використанням інформаційно-комунікаційної системи "Державний аграрний реєстр" відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України.

{Розділ IX доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 4147-IX від 17.12.2024}

Президент України	Л.КУЧМА
м. Київ 22 лютого 2000 року № 1492-III	